

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В., Дорогань С. Світоглядна культура сучасного вчителя: проблеми формування / В. Андрущенко, С. Дорогань // Вища освіта України. – 2002. – № 3. – С. 5-13.
2. Коляда І.А. Методичні засади професіограми вчителя основ правознавства / І.А. Коляда // Історія. – 2005. – № 2. – С. 8-18.
3. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа), затверджена Постановою колегії МОН України та Президією АПН України № 12/5-2 від 22.11.2001.
4. Рябовол Л.Т. Навчально-методичний комплекс курсу «Шкільний курс «Основи правознавства» та методика його викладання» (за вимогами кредитно-модульної системи) / Л.Т. Рябовол. – Кіровоград, 2008. – 120 с.
5. Рябовол Л.Т. Організація діяльності студентів з основ правознавства // Педагогічна практика студентів як основний компонент професійної підготовки учителів історії / Укл. О.І. Бабак, Н.І. Біденко, Л.Т. Рябовол та ін. – Кіровоград, 2007. – 114 с.

УДК 37.013.42

СОЦІАЛЬНА ВУЛИЧНА РОБОТА ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

Тарасенко Н.В.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

СОЦІАЛЬНА ВУЛИЧНА РОБОТА ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

Тарасенко Н.В.

У статті розглянуто соціальну вуличну роботу як одну з можливих форм організації педагогічної практики майбутніх соціальних педагогів.

Ключові слова: соціальна вулична робота, підготовка майбутніх соціальних педагогів, педагогічна практика.

**СОЦИАЛЬНАЯ УЛИЧНАЯ РАБОТА КАК ФОРМА ОРГАНИЗАЦИИ
ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКИ БУДУЩИХ
СОЦИАЛЬНЫХ ПЕДАГОГОВ**

Тарасенко Н.В.

В статье рассмотрено социальную уличную работу как одну из возможных форм организации педагогической практики будущих социальных педагогов.

Ключевые слова: социальная уличная работа, подготовка будущих социальных педагогов, педагогическая практика.

**SOCIAL STREET WORK AS FORM OF ORGANIZATION OF
PEDAGOGICAL PRACTICE OF FUTURE SOCIAL TEACHERS**

Tarasenko N.V.

The article deals with social street work as one possible form of future social pedagogical practices of teachers.

Keywords: social street work, preparation of future social teachers, pedagogical practice.

Законами України «Про вищу освіту», «Про професійно-технічну освіту», Національною доктриною розвитку освіти України, основними напрямками реформування професійно-технічної освіти України передбачено перехід вищої освіти до системи підготовки фахівця не лише як оперуючого професійними знаннями, але і як компетентного, мобільного спеціаліста. Введення такої системи, пов'язане, у першу чергу, з переходом економіки нашої держави до ринкових відносин, розширенням міжнародних зв'язків і потребою інтеграції з міжнародною системою підготовки фахівців.

Первинне значення для дослідження проблем підготовки і професійного становлення фахівців у галузі педагогіки, соціальної педагогіки, соціальної роботи мають наукові праці Л.Г. Гусякової, Н.Ю. Кліменко, Т.В. Лодкіної, В.Ш. Масленникової, Г.В. Мухаметзянової, В.А. Никітіна,

В.А. Сластеніна, С.В. Тетерського, В.А. Фокіна, С.Н. Чистякової, Н.Б. Шмельової та ін.

Значний унесок у розробку теоретико-методичної концепції соціально-педагогічної підготовки студентів зроблено такими вітчизняними вченими як О.В. Безпалько, Н.П. Бура, Н.І. Жигайло, І.Д. Зверева, А.Й. Капська, Л.І. Міщик, А.О. Рижанова, Л.Т. Тюптя та ін., які досліджували різні аспекти професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів.

Аналіз наукової літератури дає змогу зробити висновок, що соціальний педагог – це спеціаліст відповідної кваліфікації, об'єктом діяльності якого є люди різного віку, різних соціальних верств, різного віросповідання, який вивчає психолого-медико-педагогічні особливості дітей та молоді, умови їх мікросоціуму та життя, виявляє інтереси, потреби, труднощі, проблеми, надає своєчасну допомогу та підтримку, виступає посередником між організацією, сім'єю, спеціалістами різних соціальних служб, відомств та адміністративних органів, допомагає здійснити реабілітацію дітей-інвалідів та соціальний супровід дітей-сиріт, організовує роботу з підлітками та молоддю за місцем проживання [2; 3].

За визначенням А.Й. Капської, О.В. Безпалько та Р.Х. Вайноли, одним із напрямів діяльності майбутніх соціальних педагогів є соціальна вулична робота, що ґрунтується на покращенні здоров'я дітей та молоді шляхом привнесення того, чого вони позбавлені; спонуканням дітей та підлітків до встановлення відносин із людиною чи групою, що піклується про них та можуть допомагати їм в організації дозвілля; допомога «дітям вулиці» в реалізації їх прав, можливостей, здібностей [1].

Теоретико-методологічні основи соціальної вуличної роботи висвітлено в працях таких науковців, як Т.В. Семігіна, Н.В. Кабаченко.

Проблемі вуличної соціальної роботи зі споживачами ін'єкційних наркотичних речовин присвячено публікації С. Філь та А. Бойко.

Можливості застосування гештальт-підходу в умовах соціальної вуличної роботи досліджував А.І. Павловський.

Особливості організації та питання техніки безпеки соціальної вуличної роботи вивчали А.Й. Капська, Р.Х. Вайнола, О.В. Безпалько.

Серед західних фахівців проблемі вуличної соціальної роботи присвячено праці таких дослідників як К. Ward та А. Fyson, М. Bodenmüller та G. Piepel, А. Klose та S. Werner.

Отже, хоча проблема організації соціальної вуличної роботи активно розробляється в науці, питання підготовки фахівців щодо здійснення цієї роботи залишається не розкритим, особливо в аспекті практичної підготовки.

Виходячи з необхідності наукового обґрунтування практичної підготовки майбутніх соціальних педагогів в умовах сьогодення, метою статті стало дослідження впливу педагогічної практики на професійну підготовку майбутніх соціальних педагогів в умовах соціальної вуличної роботи.

Узагальнюючий огляд наукової літератури дає змогу зробити висновок, що в навчальному процесі професійної освіти у ВНЗ теоретичне навчання значно домінує над практичними формами підготовки майбутніх соціальних педагогів [4].

Соціально-педагогічна практика розглядається дослідниками в якості інтегруючого і стрижневого компонента практичної підготовки та особистісно-професійного становлення фахівця. Вона є сполучною ланкою між аудиторним навчанням майбутніх соціальних педагогів та майбутньою роботою в закладах освіти та соціальних службах.

Складовою частиною професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів у Харківській гуманітарно-педагогічній академії є десять видів практики, серед яких: правозахисна, переддипломна, психолого-педагогічна практика, соціально-педагогічна практика в школі та ін. Метою проведення практики є: поглиблення та удосконалення теоретичних знань і установлення їх зв'язків з практичною діяльністю; формування професійних умінь та навичок; практичне оволодіння професійно-навчальними функціями; знайомство з закладом, засвоєння сучасних соціально-педагогічних технологій, колективної, групової, індивідуальної роботи з різними категоріями людей; подальше ознайомлення з особливостями майбутнього фаху та формування мотиваційної установки професійного самовизначення; актуалізація психолого-педагогічних знань, формування відповідних умінь та навичок; розвиток уміння проектувати і реалізовувати індивідуальну та

групову виховну роботу; знайомство студентів із різними категоріями дітей та їх проблемами тощо. Потреби сьогодення визначають необхідність постійного оновлення змісту практичної підготовки майбутніх соціальних педагогів, тому виникає нагальна потреба, що передбачає актуалізацію знань з організації соціальної вуличної роботи та формування відповідних умінь і навичок.

Аналіз досвіду проведення практики в Харківській гуманітарно-педагогічній академії та вивчення кваліфікаційної характеристики соціального педагога [2] дає змогу виокремити ті знання, уміння і якості, які, на нашу думку, будуть засвоюватися та розвиватися за умови введення в навчально-виховний процес педагогічної практики в умовах соціальної вуличної роботи, а саме:

- закріплення, поглиблення та збагачення психолого-педагогічних і спеціальних знань;

- засвоєння та практичне застосування знань основ соціально-правового захисту дітей та молоді, функцій державних і недержавних організацій, основних правил безпеки життєдіяльності, запобігання нещасних випадків під час проведення соціально-педагогічної діяльності;

- розвиток умінь визначати місце проведення соціально-педагогічної діяльності, обирати форми та методи роботи, залучати волонтерів, представників громадськості та органів місцевого самоврядування;

- розвиток організаторських, діагностичних, прогностичних, дидактичних, проєктувальних, соціально-комунікативних здібностей;

- засвоєння вмінь складати медико-психолого-педагогічну характеристику клієнта залежно від стану його здоров'я;

- відпрацювання вмінь проводити профілактичну, корекційну роботу з «дітьми вулиці», підлітками;

- розвиток професійних ролей менеджера, аніматора, консультанта, психотерапевта, експерта, помічника та використання їх при розв'язанні конкретних соціально-педагогічних завдань;

- здобуття досвіду спілкування з різними категоріями клієнтів соціальної вуличної роботи;

- відпрацювання вміння виявляти та запобігати негативним соціальним явищам, кризовим ситуаціям окремих клієнтів;

- розвиток практичних навичок налагоджувати взаємозв'язок особистості, що потребує допомоги державних та недержавних організацій, що можуть її надати;

- сприяє подальшому ознайомленню з особливостями майбутнього фаху та формування мотиваційної установки професійного самовизначення.

Отже, соціальна вулична робота є однією з можливих форм організації педагогічної практики майбутніх соціальних педагогів, широким полем перевірки всього теоретичного багажу, накопиченого майбутніми соціальними педагогами за час навчання у ВНЗ, сприяє осмисленню призначення професії, перевірці своїх можливостей, формує професійні вміння і навички, необхідні для самостійної діяльності.

Питання щодо ведення соціальної вуличної роботи як однією з можливих форм організації педагогічної практики майбутніх соціальних педагогів потребує подальшого розгляду та доповнення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А.Й. Капська, О.В. Безпалько, Р.Х. Вайнола; Загальна редакція А.Й. Капської. – К., 2002. – С. 122.
2. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – С. 48-57.
3. Короткий термінологічний словник із соціальної педагогіки, соціальної роботи / Уклад. Л.В.Лохвицька, І.І. Доброскок. – Переяслав-Хмельницький, 2007. – С. 114.
4. Симонович В.Л. Практическое обучение студентов как фактор профессионального становления социального педагога: Автореф. дис.: канд. пед. наук / Московский государственный социальный университет, 1998. – С. 5.